

29.10.2020 język polski klasa 5

Temat: Grzybobranie jako ważny obyczaj szlachecki. Opisujemy las.

Moi Drodzy, najpierw przeczytajcie kolejny fragment utworu „Pan Tadeusz”.

Księga trzecia

[...] z hucznego¹ śniadania

Wyszli na uroczysty obrzęd grzybobrania.

Jako ludzie rozsądni, umieją miarkować²

Mowy i ruchy swoje, aby je stosować

W każdej okoliczności do miejsca i czasu.

Dlatego, nim ruszyli za Sędzią do lasu,

Wzięli postawy tudzież ubiory odmienne³:

Służące do przechadzki opończe⁴ płócienne,

Którymi osłaniają po wierzchu kontusze⁵,

A na głowy słomiane wdziali kapelusze.

Stąd biali wyglądają jak czyścicowe dusze. [...]

Grzybów było w bród⁶: chłopcy biorą krasnolice⁷,

Tyle w pieśniach litewskich sławione lisice⁸,

Co są godłem panieństwa: bo czerw⁹ ich nie zjada,

I dziwna; żaden owad na nich nie usiada.

Panienci za wysmukłym gonią borowikiem,

Którego pieśń nazywa grzybów pułkownikiem.

Wszyscy dybią¹⁰ na rydza; ten wzrostem skromniejszy

I mniej sławny w piosenkach, za to najsmaczniejszy,

Czy świeży, czy solony, czy jesiennej pory,

Czy zimą. Ale Wojski zbierał muchomory.

¹ Huczny – okazały.

² Miarkować – tu: dostosowywać, zmieniać.

³ Wzięli postawy tudzież ubiory odmienne – przyjęli odpowiednią pozę, założyli inne stroje.

⁴ Opończa – płaszcz z kapturem, bez rękawów, podobny do peleryny, noszony dawniej jako ubranie podróżne.

⁵ Kontusz – staropolski strój wierzchni. Miał krój długiej sukni rozpiętej na górze, rękawy pozostawały rozcięte.

⁶ W bród – bardzo dużo.

⁷ Krasnolice – piękny, rumiany.

⁸ Lisica – tu: kurka, czyli jadalny grzyb w kolorze pomarańczowym.

⁹ Czerw – tu: robak.

¹⁰ Dybać – tu: poszukiwać.

Inne pospólstwo grzybów¹¹ pogardzone w braku¹²
Dla szkodliwości albo niedobrego smaku,
Lecz nie są bez użytku: one zwierza pasą
I gniazdem są owadów, i gajów okrasą¹³.
Na zielonym obrusie łąk jako szeregi
Naczyń stołowych sterczą: tu z krągłymi brzegi
Surojadki srebrzyste, żółte i czerwone,
Niby czareczki¹⁴ różnym winem napełnione;
Kozłak, jak przewrócone kubka dno wypukłe;
Lejki, jako szampańskie kieliszki wysmukłe;
Bielaki krągłe, białe, szerokie i płaskie,
Jakby mlekiem nalane filiżanki saskie¹⁵,
I kulista, czarniawym pyłkiem napełniona
Purchawka, jak pieprzniczka – zaś innych imiona,
Znane tylko w zajęczym lub wilczym języku,
Od ludzi nieochrzczone¹⁶; a jest ich bez liku.
Ni wilczych, ni zajęczych nikt dotknąć nie raczy,
A kto schyla się ku nim, gdy błąd swój obaczy¹⁷,
Zagniewany, grzyb złamie albo nogą kopnie;
Tak szpecąc trawę, czyni bardzo nieroztropnie¹⁸.

¹¹ *Pospólstwo grzybów* – w znaczeniu przenośnym: grupa grzybów mniej wartościowych dla człowieka, ponieważ są niesmaczne lub trujące.

¹² *W braku* – w procesie wybierania.

¹³ *Okrasa* – ozdoba.

¹⁴ *Czareczka* – niewielkie naczynie używane zwykle do podawania napojów.

¹⁵ *Filiżanki saskie* – wykonane z ozdobnej i delikatnej porcelany wyrabianej ręcznie.

¹⁶ *Nieochrzczone* – nienazwane.

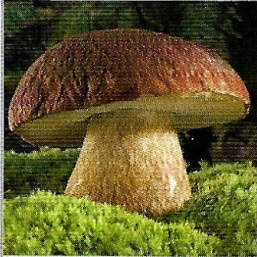

¹⁷ *Obaczyć* – dawna forma słowa *zobaczyć*.

¹⁸ *Nieroztropnie* – niemądrze.

Teraz kilka zadań.

1. Napiszcie, w jaki sposób goście przygotowywali się do grzybobrania.
2. Ile różnych rodzajów grzybów opisano w utworze?
3. Przerysujcie tabelę do zeszytu (grzybów nie musicie rysować:)) i uzupełnijcie ją opisami swoimi i cytatami z tekstu.

Zdjęcie grzyba			
Nazwa grzyba	<i>borowik</i>	?	?
Wygląd grzyba ukazanego na fotografii	?	<i>pomarańczowy, rozłożysty kapelusz</i>	?
Cytat z utworu	?	?	<i>„ten wzrostem skromniejszy”</i>

4. Wypiszcie nazwy grzybów, których bohaterowie nie zbierali.

Dlaczego Wojski zbierał muchomory? To bardzo ciekawe, bo przecież nie do jedzenia.

Dawniej muchomory były wykorzystywane do przygotowania trucizny na muchy.

Zostało Wam jeszcze jedno zadanie. To trening przed kolejną lekcją, w czasie której będziecie opisywać krajobraz.

Wybierzcie jedno ze zdjęć i opiszcie je.

